

Fənn sillabusu

İxtisas: 050807-Sosial iş

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: *Sosial psixologiya*

Fənn proqramı: *BDU-nun Sosial elmlər və psixologiya kafedrasının 1 sayılı 02 oktyabr 2016-cı il tarixli iclas protokolu ilə təsdiq edilmişdir.*

Kodu: IPF-B20

Tədris ili: II (2025-2026) Semestr: III

Tədris yükü: Ümumi-180 saat; Auditoriya saati-60 (30 saat müəhazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: b/m Cəfərova Nahidə İbrahim qızı

E-mail ünvanı: nahide.ceferova@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə. Məmmədov küçəsi 19, 2 sayılı tədris korpusu

III Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas:

1. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə. Sosial psixologiya. Bakı 2003.
2. Əlizadə Ə.Ə. Azərbaycan etnopsixologiyasına giriş, Bakı 2003.
3. Bayramov Ə.S. «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanlarında etnik psixoloji xüsusiyyətlərin inikası, Bakı, 2000.
4. Bayramov Ə.S. Etnik psixologiya, Bakı, 2001.
5. Bayramov Ə.S. Psixoloji düşüncələr, Bakı, 1994.
6. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə. Sosial psixologiyanın aktual problemləri, Bakı, 1986.
7. Bayramov Ə.S. Şəxsiyyətin təşəkkülünün aktual psixoloji problemləri, Bakı, 1981
8. Çələbiyev N. Ailə psixologiyası. 2015.

Əlavə:

9. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə. Psixologiya, Bakı, 2002.
10. Əlizadə H.Ə. Sosial pedaqogikanın aktual məsələləri, Bakı, 1998.
11. Məmmədov İ.Ə. Məktəbdə psixoloji xidmət: psixoloji praktikanın elmi-metodik problemləri və yaradılması təcrübəsi, Bakı, 2002.

IV Prerekvizitlər: Fənnin tədrisindən öncə hər hansı fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V Korekvizitlər: Fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda digər fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi:

Sosial psixologiya tədris kursu "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət fənləri" kafedrası nəzdində pedaqoji yönümlü ixtisasların tədris planı çərçivəsində işlənmişdir. Tədris planına uyğun olaraq bu kurs bakalavr səviyyəsinin tələbələri üçün müstəqil fənn kimi tədris olunur. Kursun tədrisi tədris ilinin I semestrində 60 saat həcmində (30 s. müəhazirə, 30 s. seminar) nəzərdə tutulur.

Kursun tədrisində ilk növbədə sosial psixologiyanın mövzusu, vəzifələri, əsas problemləri, ayrı-ayrı bölmələri barədə izahlar verilir. Şəxsiyyət və ünsiyyətin psixoloji problemləri, qrup və kollektivin psixoloji səciyyəsi, şəxsiyyətin sosializasiyası, ünsiyyətdə psixoloji təsir vasitələri barədə müvafiq biliklər tələbələrə çatdırılır. Tələbələr sosial psixologiya fənnini öyrənməklə qrup və kollektivdə şəxsiyyətlərarası münasibətlərin öyrənilməsi, liderlik və rəhbərlik, gender bərabərliyi və onun mahiyyəti, pedaqoji kollektivin sosial psixologiyası, sosial persepsiya haqqında zəruri biliklərə yiyələnməklər.

VII Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda Əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X Təqvim-mövzu planı: Auditoriya saati-60 (30 saat müəhazirə, 30 saat seminar)

N	Mühazirə Keçirilən mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu. Sosial psixologiyanın bir elm kimi xarakteristikası və elmlər sistemində yeri Plan: 1. Sosial psixologiyanın tədqiqat obyekti və predmeti 2. Sosial psixologiyanın bölmələri 3. Elmlərin təsnifatı; sosial psixologiya və həmsərhəd elmlər 4. Sosial psixologiyanın problemləri və vəzifələri Mənbə: (1, 2, 6)	2	2
2	Mövzu. Sosial psixoloji təfəkkürün əmələ gəlməsi, inkişafı və formalaşması tarixi Plan: 1. Sosial psixoloji ideyaların inkişafı 2. Sosial psixologiyanın müstəqil elm sahəsi kimi formalaşması 3. Sosial psixologiyanın eksperimental elm kimi inkişafı Mənbə: (1, 2, 6)	2	2
3	Mövzu. Sosial psixologiyanın tədqiqat metodları Plan: 1. Sosial psixoloji tədqiqatın metodoloji məsələləri. 2. Sosial psixologiyanın tədqiqat metodlarının təsnifatı 3. Sosial psixologiyada müşahidə və eksperiment metodları 4. Korrelyasiya metodu, sorğular və testlər Mənbə: (1, 2, 6)	2	2
4	Mövzu. Sosial psixologiyada şəxsiyyət problemi Plan: 1. Sosial psixologiyada şəxsiyyət anlayışı 2. Şəxsiyyətin "Mən-konsepsiyası"-sosial psixoloji problem kimi 3. Psixoloji müdafiə və sosial yönəlişlik Mənbə: (1, 2, 6, 7, 9)	2	2
5	Mövzu. Şəxsiyyətin sosializasiyası Plan: 1. Şəxsiyyətin sosializasiyası anlayışı 3. Sosializasiyanın sosial-psixoloji effektləri:Akselerant, reterdant və infantil uşaqlar haqqında 4. Feminizasiya və maskulinizasiyanın bəzi problemləri haqqında Mənbə: (1, 2, 6, 7, 9)	2	2
6	Mövzu. Sosial psixologiyada qrup nəzəriyyəsinin ümumi məsələləri Plan: 1. Sosial fasilitasiya; kütləvi koaksiya və interaksiya effektləri 2. Qrup və sosial qrup anlayışı 3. Sosial qrupda şəxsiyyətin statusu problemi 4. Sosial qrupun aşağı həddi haqqında Mənbə: (1, 2, 6, 9)	2	2
7	Mövzu. Sosial psixologiyada qrupların təsnifatı və tipologiyası Plan: 1. Qruplar və onların təsnifi 2. Böyük qrupların psixologiyası 3. Kiçik qruplar 3. Referent qruplar haqqında: Perfektalizm 4. Qrupun həcmi problemi: Rentgelman effekti Mənbə: (1, 2, 6, 9)	2	2
8	Mövzu. Kiçik qrupların sosial psixoloji məsələləri Plan: 1. Kiçik qrupların tədqiqinin əsas istiqamətləri 2. Qrup diferensiasiyasının xüsusiyyətləri 3. Şəxsi qarşılıqlı münasibətlərin üç tərkibli strukturu və dərkətmə paradoksu 4. Qrup uyumu haqqında	2	2

	5. Qrup təzyiqi; qrupdaxili təlqin, konformizm və neqativizm fenomenləri Mənbə: (1, 2, 6, 9)		
9	Mövzu. Kiçik qrupların struktur xüsusiyyətləri Plan: 1. Qrupda rəhbərlik və liderlik sosial-psixoloji fenomen kimi. 2. Gender və rəhbərlik (liderlik) problemi. 3. Şagird qruplarında lider problemi. 4. Demokratik dəyərlər; rəhbərlik üslubu haqqında. 5. Qrup strukturlarının dəyişilməsi; qrupdaxili konflikt məsələsinə dair. Mənbə: (1, 2, 6, 9)	2	2
10	Mövzu. Məktəb sinfinin kiçik qrup kimi xüsusiyyətləri Plan: 1. Məktəb sinfinin kiçik qrup kimi xüsusiyyətləri 2. Məktəb sinfində qarşılıqlı münasibətlərin sistemi 3. Məktəb sinfində qarşılıqlı münasibətlərin öyrənilməsi; sosiometriya və referentometriya metodları Mənbə: (1, 2, 6, 11, 12)	2	2
11	Mövzu. Ünsiyyət informasiya mübadiləsi kimi Plan: 1. Ünsiyyət fenomeni sosial-psixoloji hadisə kimi. 2. Ünsiyyət prosesində informasiya sahəsinin əmələ gəlməsi. 3. Qeyri-verbal ünsiyyət haqqında 4. İnformasiya sahəsinin xüsusiyyətləri, əks əlaqə fenomeni və kommunikativ maneələr. Mənbə: (1, 2, 6, 9)	2	2
12	Mövzu. Ünsiyyət qarşılıqlı təsir kimi Plan: 1. Fəaliyyətin sosial (normativ) tənzimi; sosial mövqe, nəzarət və gözləmələr 2. Rol davranışının qanunauyğunluqları. 3. Qarşılıqlı təsirin üç tərkibli strukturu; E. Bernin tranzaksiya nəzəriyyəsinin əsas istiqamətləri Mənbə: (1, 2, 6, 9)	2	2
13	Mövzu. Ünsiyyət insanların bir-birini anlaması və qavraması kimi Plan: 1. Sosial persepsiya anlayışı 2. İnsanların qarşılıqlı münasibətləri və ünsiyyət 3. Ünsiyyət çətinlikləri və aradan qaldırılması yolları Mənbə: (1, 2, 6, 9)	2	2
14	Mövzu: Ünsiyyət prosesində psixoloji təsir məsələləri Plan: 1. Andlar, alqışlar və qarğışlar. 2. Psixoloji sirayət; hisslərin intellektuallaşması prosesləri 3. Təlqin və təqlid sosial psixoloji fenomenlər kimi 4. Şayiə problemi və Moda haqqında Mənbə: (1, 2, 3, 6, 9)	2	2
15	Mövzu. Ailədə şəxsiyyətlərarası münasibətlər Plan: 1. Ailənin funksiyaları və tipləri 2. Ailədə qarşılıqlı münasibətlərin uşaqların tərbiyəsinə təsiri 3. Ailənin psixoloji iqlimi 4. Boşanma problemi müasir ailədə qarşılıqlı münasibətlərin pozulması kimi 5. Uşaqlarla qəddar rəftar edilməsinin əsas səbəbləri Mənbə: (1, 2, 6, 8, 11)	2	2
	Cəmi: 60 saat	30 s.	30s.

XI. Fənn üzrə tələblər: Müasir Sosial psixologiyanın aktual problemləri haqqında biliklərə yiyələnən tələbə üçün cəmiyyətdə şəxsiyyətlərarası münasibətlərin şəxsiyyətin formalaşmasına təsirini müəyyənləşdirmək asanlaşır. Sosial psixologiya haqqında müvafiq biliklərə yiyələnməklə, şəxsiyyətin sosializasiyası, mənlilik şüurunun formalaşmasını şərtləndirən mexanizmlər təhlil olunmalıdır. Şəxsiyyətin formalaşmasında qrup və kollektivin rolu, ünsiyyətin psixi inkişafda rolu, ünsiyyət prosesində yaranan çətinliklər və onların aradan qaldırılması yolları analiz edilməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Sosial psixologiyanın aktual problemləri, əsas sahələri və tədqiqat metodları haqqında biliklər mənimsənilir;
- Sosial psixologiyanın psixoloji elmlər sisteminə yeri və inkişaf tarixi mərhələlərinə dair biliklər öyrənilir;
- Şəxsiyyətin formalaşması, "mən" konsepsiyası və özünəüqiymətləndirmənin səviyyələri haqqında məlumat mənimsənilir;
- Qrup və kollektivdə şəxsiyyətlərarası münasibətlər, liderlik-rəhbərlik münasibətləri öyrənilir;
- Böyük və kiçik qrupların keyfiyyət və kəmiyyət təhlili, qrupdaxili münasibətlərin insanın davranışına təsiri məsələləri öyrənilir;
- Ünsiyyətin psixoloji səciyyəsi, ünsiyyətin funksiyaları və əsas tərəfləri haqqında biliklər mənimsənilir;
- Ünsiyyət çətinliklərinin aradan qaldırılması üsulları haqqında məlumat mənimsənilir.

XIII. Fənn üzrə imtahan sualları

1. Sosial psixologiyanın tədqiqat obyektı və predmeti
2. Sosial psixologiyanın bölmələri

3. Elmlərin təsnifatı; sosial psixologiya və həmsərhəd elmlər
4. Sosial psixologiyanın problemləri və vəzifələri
5. Sosial psixoloji ideyaların inkişafı
6. Sosial psixologiyanın müstəqil elm sahəsi kimi formalaşması
7. Sosial psixologiyanın eksperimental elm kimi inkişafı
8. Sosial psixoloji tədqiqatın metodoloji məsələləri
9. Sosial psixologiyanın tədqiqat metodlarının təsnifatı
10. Sosial psixologiyada müşahidə və eksperiment metodları
11. Sosial psixologiyada şəxsiyyət anlayışı
12. Şəxsiyyətin "Mən-konsepsiyası"-sosial psixoloji problem kimi
13. Psixoloji müdafiə və sosial yönəlişlik
14. Şəxsiyyətin sosializasiyası anlayışı
15. Sosializasiyanın sosial-psixoloji effektləri: Akselerant, reterdant və infantil uşaqlar haqqında
16. Feminizasiya və maskulinizasiyanın bəzi problemləri haqqında
17. Sosial fasilitasiya; kütləvi koaksiya və interaksiya effektləri
18. Qrup və sosial qrup anlayışı
19. Qruplar və onların təsnifi
20. Böyük qrupların psixologiyası
21. Kiçik qruplar
22. Referent qruplar haqqında: Perfektalizm
23. Qrupun həcmi problemi: Rentgelman effekti
24. Kiçik qrupların tədqiqatının əsas istiqamətləri
25. Qrup uyumu haqqında
26. Qrup təzyiqi; qrupdaxili təlqin, konformizm və neqativizm fenomenləri
27. Qrupda rəhbərlik və liderlik sosial-psixoloji fenomen kimi.
28. Gender və rəhbərlik (liderlik) problemi
29. Qrup strukturlarının dəyişməsi; qrupdaxili konflikt məsələsinə dair
30. Məktəb sinfinin kiçik qrup kimi xüsusiyyətləri
31. Məktəb sinfində qarşılıqlı münasibətlərin sistemi
32. Məktəb sinfində qarşılıqlı münasibətlərin öyrənilməsi; sosiometriya və referentometriya metodları
33. Qeyri-verbal ünsiyyət haqqında
34. Fəaliyyətin sosial (normativ) tənzimi; sosial mövqe, nəzarət və gözləmələr
35. Sosial persepsiya anlayışı
36. İnsanların qarşılıqlı münasibətləri və ünsiyyət
37. Ünsiyyət çətinlikləri və aradan qaldırılması yolları
38. Andlar, alqışlar və qarğışlar
39. Psixoloji sirayət; hisslərin intellektuallaşması prosesləri
40. Təlqin və təqlid sosial psixoloji fenomenlər kimi
41. Şayiə problemi və Moda haqqında
42. Ailənin funksiyaları və tipləri
43. Ailənin psixoloji iqlimi
44. Boşanma problemi müasir ailədə qarşılıqlı münasibətlərin pozulması kimi
45. Uşaqlarla qəddar rəftar edilməsinin əsas səbəbləri

XIV. Kollokvium sualları:

I kollokvium sualları:

1. Sosial psixologiyanın bir elm kimi xarakteristikası və elmlər sistemində yeri
2. Sosial psixoloji təfəkkürün əmələ gəlməsi, inkişafı və formalaşması tarixi
3. Sosial psixologiyanın müstəqil və eksperimental elm kimi inkişafı
4. Sosial psixologiyanın tədqiqat metodlarının təsnifatı
5. Sosial psixologiyada müşahidə və eksperiment metodları, korrelyasiya metodu, sorğular və testlər
6. Sosial psixologiyada şəxsiyyət problemi
7. Şəxsiyyətin "Mən –konsepsiyası"—sosial psixoloji problem kimi
8. Psixoloji müdafiə və sosial yönəlişlik
9. Şəxsiyyətin sosializasiyası
10. Sosializasiyanın sosial-psixoloji effektləri: Akselerant, reterdant və infantil uşaqlar haqqında
11. Feminizasiya və maskulinizasiyanın bəzi problemləri haqqında
12. Sosial psixologiyada qrup nəzəriyyəsinin ümumi məsələləri
13. Qrupda sosial fasilitasiya; kütləvi koaksiya və interaksiya effektləri
14. Qrupun kəmiyyət və keyfiyyət xarakteristikası
15. Sosial qrupda şəxsiyyətin statusu problemi

II kollokvium sualları:

1. Qruplar və onların təsnifi
2. Böyük qrupların psixologiyası
3. Kiçik qruplar
4. Referent qruplar haqqında: Perfektalizm
5. Qrupun həcmi problemi: Rentgelman effekti
6. Kiçik qrupların tədqiqatının əsas istiqamətləri
7. Qrup uyumu haqqında
8. Qrup təzyiqi; qrupdaxili təlqin, konformizm və neqativizm fenomenləri
9. Qrupda rəhbərlik və liderlik sosial-psixoloji fenomen kimi.

10. Gender və rəhbərlik (liderlik) problemi
11. Məktəb sinfinin kiçik qrup kimi xüsusiyyətləri
12. Məktəb sinfində qarşılıqlı münasibətlərin sistemi
13. Ünsiyyət prosesində informasiya sahəsinin əmələ gəlməsi
14. Qeyri-verbal ünsiyyət haqqında
15. Fəaliyyətin sosial (normativ) tənzimi; sosial mövqe, nəzarət və gözləmələr

Sosial psixologiya fənninin sillabusu 050807-“Sosial iş” ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. “Pedaqogika, psixologiya və incəsənət” kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol №01) müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir.

Fənn müəllimi:

b/m N.İ. Cəfərova

Kafedra müdiri

dos. A.X.Əliyev